

Uchwała Nr 14
Podkarpackiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
z dnia 19 marca 2019 r.

w sprawie wyrażenia opinii do projektu Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

Na podstawie art. 42 ust. 1, art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. 2018, poz. 2232).

Podkarpacka Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego,
uchwala, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się **pozytywną** opinię do projektu Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.
2. Opinia, o której mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się przewodniczącej Podkarpackiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Ewa Leniart

Przewodnicząca
Podkarpackiej Wojewódzkiej
Rady Dialogu Społecznego

Opinia
Podkarpackiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w sprawie projektu Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020* (z perspektywą do 2030), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR uwzględnia aktualne uwarunkowania i wyzwania rozwojowe wynikające z procesów demograficznych, globalizacji oraz nowej perspektywy finansowej UE. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów. KSRR, koncentrując się na zwiększeniu konkurencyjności regionów, zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz do rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności.

W dokumencie wskazano na 6 wyzwań rozwojowych kraju i regionów do 2030 roku:

- Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych;
- Rozwijanie i wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego;
- Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek;
- Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach;
- Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami;
- Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Wyzwaniem dla polityki regionalnej, również naszego regionu, jest łagodzenie skutków starzejącego się społeczeństwa, czy też niskiego poziomu dzietności jak i migracji wewnętrznych i zewnętrznych. Zmiany demograficzne mają wpływ na zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi oraz lokalne rynki pracy. Istotnym wydaje się planowanie takich działań, które będą sprzyjać organizacji świadczenia usług i realizacji inwestycji, które przyczynią się do rozwoju regionu. Zmieniająca się sytuacja na rynku pracy obliuguje do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy, między innymi poprzez aktualizowanie i uzupełnianie wiedzy zawodowej, poprzez kształcenie ustawiczne mające na celu dostosowanie kwalifikacji i umiejętności pracowników i bezrobotnych do wymogów rynku.

W celu lepszego dopasowania posiadanych kwalifikacji do tych wymogów, niezbędne jest wpieranie podnoszenia/uzyskiwania przez osoby dorosłe kwalifikacji zawodowych – dających konkretne uprawnienia do wykonywania zawodu, powszechnie uznawane w danej branży.

W przyszłości głównym działaniem powinno być podniesienie jakości wykształcenia i lepszego dopasowanie kwalifikacji i umiejętności absolwentów do potrzeb rynku pracy, gdyż rozbieżności w tym zakresie skutkują bezrobociem

w pewnych grupach zawodowych i jednoczesnym niedoborem pracowników w innych zawodach. Szczególną uwagę należy poświęcić rozwijaniu prozatrudnieniowych kompetencji kluczowych, uniwersalnych i przekrojowych, a także konkretnych kwalifikacji zawodowych oczekiwanych przez pracodawców.

Szczególnie ważne jest zapewnienie udziału lokalnych firm w procesie kształcenia umiejętności zawodowych, a także ułatwienie uczniom uzyskania dodatkowych kwalifikacji/uprawnień już w trakcie nauki lub bezpośrednio po niej. Absolwenci szkół zawodowych (technika, szkoły branżowe) powinni kończyć edukację posiadając szeroki zakres uprawnień i kwalifikacji rynkowych pozwalających na podjęcie pracy.

Warto rozważyć dodanie w Strategii zapisów, poświęconych problematyce kształcenia ogólnego, gdyż kompetencje kluczowe i uniwersalne niezbędne na rynku pracy zdobywane są przez uczniów od początku ścieżki edukacyjnej. Widzimy także potrzebę wsparcia szkolnictwa ogólnego prowadzącego do popularyzacji nauk matematyczno – przyrodniczych tak, aby zwiększyć liczbę studentów na kierunkach przyrodniczych i technicznych. W tym kontekście warto też wskazać robotykę, jako doskonałe narzędzie do nauki programowania i logicznego myślenia.

Uczniowie obecnie wymagają wsparcia prowadzącego do umiejętnego wykorzystania cyfrowych zasobów w celach edukacyjnych, w tym umiejętności weryfikacji informacji znalezionych w sieci, ich krytycznej interpretacji, zdolności do oceny wiarygodności źródeł, oraz bezpieczeństwa w sieci w szerokim wymiarze, w tym np. umiejętne korzystanie z sieciowych usług bankowych, z e-administracji, itp., kultura komunikacji w sieci, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom związanych z social mediami takim jak hejt, stalking, itp.

Nowe podejście do prowadzenia polityki rozwoju powinno doprowadzić do większego różnicowania interwencji w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów. W tym kontekście, wątpliwości budzi wskazanie jako OSI fakultatywnego - Polski Wschodniej, biorąc pod uwagę dotychczasowe pozytywne efekty wdrażania programów operacyjnych dedykowanych temu obszarowi. W dokumencie brak jest wyjaśnienia dla takiego podejścia, a same jego zapisy wskazują na to, iż jest to de facto OSI obligatoryjne. Wnioskujemy o wskazanie Polski Wschodniej jako OSI obligatoryjnego w całym dokumencie.

Właściwym działaniem staje się permanentne przekształcanie województwa podkarpackiego w region innowacyjny, w którym stwarza się warunki do rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw.

W celu zapewniania spójności terytorialnej i niwelowania niezadawalającej dostępności terytorialnej koniecznym staje się podejmowanie w województwie podkarpackim działań regionalnych umożliwiających dostęp do usług edukacyjnych, zdrowotnych, opiekuńczych, transportowych, teleinformatycznych oraz promocję przedsiębiorczości na terenach oddalonych od dużej aglomeracji. Mamy obszary, które wymagają koncentracji środków i niezbędnego wsparcia, by dobrze funkcjonować. Wspieranie już istniejących przedsiębiorstw oraz przyciąganie inwestycji do średnich miast przyczyni się do rozwoju regionu i tym samym poprawy życia mieszkańców.

Stymulowanie wzrostu innowacyjności w województwie podkarpackim będzie wymagało dalszej współpracy pomiędzy uczelniami a przedsiębiorcami, a także wspierania współpracy pomiędzy przedstawicielami różnych sektorów gospodarki w regionie przez władze lokalne.

Istotnym czynnikiem na rzecz zarządzania rozwojem jest podnoszenie kompetencji pracowników administracji realizujących zadania na poziomie różnych

szczebli instytucji publicznych w naszym województwie. Przez samorząd terytorialny w naszym województwie realizowane są zadania dotyczące rozwoju poszczególnych regionów podkarpacia. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego* określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej oraz zapewnienia udziału samorządów wszystkich szczebli w polityce regionalnej. Proponuje efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców regionu przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Wyzwania dla polityki regionalnej – o której mowa w Strategii – to nie tylko jednak, ukierunkowanie właściwych działań mających wspierać rozwój i absorpcję innowacji, przy wykorzystaniu odpowiednich potencjałów regionalnych, z naciskiem na rozwój branż stwarzających największe szanse gospodarcze. To również działania obejmujące obszary rolne, w tym tereny górskie i podgórskie, zapewniające rozwój gospodarczy tych terenów przy zachowaniu warunków do ochrony środowiska i zapewnienia równowagi oraz zasady zachowania zasobów dla przyszłych pokoleń.

Uwzględniając specyfikę województwa podkarpackiego istnieje potrzeba ujęcia w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego* celów, działań i programów rozwojowych dla obszarów wiejskich i małych miast, stwarzających warunki do szybszego rozwoju tych obszarów w oparciu o posiadane zasoby (przyrodnicze, kulturowe, społeczne, gospodarcze), zapewniających spójność rozwoju województwa w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Szczególnego wsparcia procesów rozwojowych wymagają obszary wiejskie na terenach górskich i podgórskich. Obszary te wymagają specjalnych działań, które należy podejmować w zakresie polityki przestrzennej i społeczno-gospodarczej. Na obszarach górskich i podgórskich występują deficyty rozwojowe oraz ograniczenia w produkcji rolniczej. Obszary górskie obok funkcji turystyczno-rekreacyjnej i gospodarki leśnej odgrywają ważną rolę w rolnictwie dając miejsca pracy i utrzymanie mieszkającej tu ludności. Produkcja rolnicza jest tu w dużej mierze prowadzona w sposób tradycyjny, a z uwagi na ukształtowanie terenu i ostry klimat jest utrudniona i wymaga ponoszenia zwiększonych nakładów. Rola rolnictwa obok pozyskiwania ziemiopłodów polega tu na zachowaniu unikatowych wartości kulturowych a także przyrodniczych i krajobrazowych. Rolnictwo rejonu to też ważne miejsce z punktu widzenia zachowania bioróżnorodności biologicznej. Odchodzenie mieszkańców od rolnictwa może spowodować nieodwracalne negatywne zjawiska (ubożenie bioróżnorodności, zmniejszeniem zasobności gleb w substancję organiczną) powodujące zmniejszania się atrakcyjności krajobrazu (zarośnięte łąki i pastwiska, brak zwierząt, rośliny uciążliwe i inwazyjne – Barszcz Sosnowskiego itp.), a w konsekwencji atrakcyjności turystycznej. Tereny górskie posiadają szanse rozwojowe, które należy wykorzystać poprzez koordynację działań na poziomie makroregionalnym. Obecnie brak jest działań ukierunkowanych na rozwój takich obszarów. O potrzebie rozwoju tych obszarów świadczy rosnący popyt, zarówno w kraju jak i zagranicą na produkty żywnościowe charakteryzujące się specyficznymi, niepowtarzalnymi walorami smakowymi jak i też geograficzno-kulturowymi.

Dokument Strategii powinien zostać uzupełniony o wyraźne narzędzia, wspierające rejonu górskie oraz zapewniające spójność terytorialną kraju. Kluczowe znaczenie w tym zakresie będzie miała dostępność transportowa, rozwój infrastruktury, ilość oraz jakość miejsc pracy, wielkość dochodów oraz dostępność do usług publicznych. Wydaje się zasadne, aby dookreślić mechanizmy wsparcia, które z jednej strony wymagają dopasowanych do lokalnego kontekstu działań,

a z drugiej wiążą się z potrzebą większego zaangażowania w przezwyciężaniu barier rozwojowych tych obszarów. Wszelkie działania o których mowa jest w Strategii – m.in. rozwój infrastruktury, planowanie nowych inwestycji, podnoszenie kompetencji, kształcenie liderów – powinny uwzględniać indywidualny charakter terenów górskich i podgórskich.

Należałoby również zwrócić uwagę na pojawiające się konflikty, stanowiące istotne ograniczenie dla rozwoju ww. terenów:

- 1) konflikt pomiędzy potrzebą wyznaczania nowych terenów ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych a sprzeciwem lokalnej ludności, przewidującej narażenie na ograniczenia i uciążliwości w kontynuowaniu lub prowadzeniu nowej działalności gospodarczej,
- 2) konflikt priorytetu ochrony istniejących wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego z możliwościami i potrzebami rozwoju funkcji wypoczynku i turystyki,
- 3) konflikty związane z trasowaniem nowych dróg czy modernizacją istniejących, a intensywnym zainwestowaniem mieszkaniowym i usługowym oraz obszarami prawnie chronionymi,
- 4) konflikt związany z rozwojem turystyki masowej, motorowej a lecnictwem uzdrowiskowym.